

Arjen Neve

Snippers is niet de enige rubriek met wetenswaardigheden uit anderstalige bladen. Ook het Deutsches Bienen Journal kent een dergelijke rubriek; 'Aus aller Welt' geheten. Daarin wordt 'Bijen' aangehaald en wel uit het januari-nummer het barbarakruid door Arjen Neve. Er staat: Deze bijdrage maakt deel uit van een serie over drachtplanten met uitstekende pentekeningen!

Deutsches Bienen Journal 7/1993

Concurrentiestrijd?

In datzelfde Bienen Journal staat een vergelijkend onderzoek naar het haalgedrag van honingbijen en wilde bijen.

Natuurbeschermers willen soms geen bijen op hun terreinen, omdat de honingbijen door hun aantal de aanwezige wilde bijen en hommels verdringen. Bewezen was dit echter nooit. Wél werden enkele Amerikaanse onderzoekjes aangehaald, die in die richting wezen. Voor Europa was dit echter nooit onderzocht.

Een nieuw onderzoek in een natuurgebied in de buurt van Hannover vergeleek het stuifmeel dat door honingbijen was verzameld met het stuifmeel dat door veel (49) soorten wilde bijen werd verzameld. Vier tot vijf keer per maand werden wilde bijen gevangen, gedetermineerd en het stuifmeel werd afgenomen. Op diezelfde dagen werd van vijf bijenvolken die ook in het natuurgebied stonden, stuifmeel afgenomen. De stuifmeelval werd maar 10 minuten per uur gebruikt, maar wel verschillende uren per dag.

Van het stuifmeel werden microscopische preparaten gemaakt en de stuifmeelkorrels werden gedetermineerd. Het bleek dat veel wilde bijen echte specialisten waren, die maar op één plantensoort stuifmeel verzameld hadden, bijv. op boerenwormkruid, slangenkruid of grasklokje. Andere wilde bijen verzamelden op meer planten het stuifmeel, maar vooral van wilde planten. De honingbijen haalden voornamelijk het stuifmeel van aangeplante gewassen, zoals koolzaad, meidoorn, phacelia, mais, distel, mosterdzaad.

Voor dit natuurgebied was er tussen de wilde bijen en de honingbijen bijna geen overlapping in de bloemen waarop stuifmeel werd verzameld.

Concurrentie kon niet worden aangetoond.

Deutsches Bienen Journal 7/1993

De 'bibberdans'

In 1923 beschreef Karl von Frisch drie bijendansen, de rondedans, de kwispeldans en een derde, de trildans (Zittertanz). Hierbij lopen de bijen langzaam en in alle richtingen over de raat. Ze trillen niet alleen van voor naar achter, maar ook van links naar rechts. Daarbij lopen ze op vier poten, hun voorste poten houden ze omhoog zoals een bedelende hond zijn voorpoten houdt. Karl von Frisch kon geen verklaring voor dit gedrag vinden, hij schreef dan ook: 'Ik denk dat het de andere bijen niets vertelt'.

Nieuwe proefnemingen hebben nu toch een verklaring voor dit gedrag gegeven. Een haalbij zal bij terugkomst in het volk de nectar overgeven aan een thuisbij. De thuisbij verwerken de nectar verder tot honing. Komt er nu na een paar dagen van heel weinig dracht plotseling heel veel nectar binnen, dan zijn er te weinig thuisbijen om de nectar over te nemen. De haalbij met de volle honingmaag gaat nu deze trildans uitvoeren. Soms hoeft ze maar een paar minuten te bibberen, maar Von Frisch heeft trildansen gezien, die meer dan 45 minuten duurden.

De trildans zegt dus, dat er veel nectar zal komen en dat er meer huisbijen nodig zijn om deze nectarvloed te verwerken.

Bee Culture 5/1993

Honing oogsten

Wat is beter, alleen honing afnemen aan het einde van de dracht, of zo vaak mogelijk, ook voordat alle honing gedekseld is. En geeft meer ruimte meer honing?

Op de voorplaat van BeeScience een schitterende foto van kasten met 5, 10 of zelfs meer honingkamers, wolkenkrabbers! Op een hoge ladder staat iemand in de bijen te werken. Helaas, alle werk voor niets, er bleek geen verschil in honingopbrengst tussen de verschillende wolkenkrabbers. (Eerlijk gezegd vind ik 5 honingkamers op twee broedbakken al redelijk veel).

In de 44 proefdagen met veel dracht, bleek dat de grootste honingopbrengst ontstond bij twee keer afnemen, na 28 en na 44 dagen. Vier keer afnemen gaf een kleinere opbrengst; alleen aan het eind van de dracht slingeren gaf een nog kleinere. De opbrengsten lagen echter zo ver uit elkaar, dat deze conclusie misschien wat voorbarig is.

BeeScience, vol.2, nr.4, december 1992